

Рецензії

Ганна ВРОЧИНСЬКА

НАРОДНА ІГРАШКА І
СУЧАСНІСТЬHanna VROCHYNSKA. On Traditional Folk Toys
in Contemporaneity.Герус Л.М. Українська народна іграшка.– К.:
Балтія-Друк, 2007.– 64 с.: іл.– Укр., англ.

Книжка Людмили Герус “Українська народна іграшка” викликає не лише захоплення своїм гарним зовнішнім виглядом, продуманим естетичним вирішенням кожної сторінки, але й спонукає читача критично подивитись на асортимент дитячих іграшок сьогодення.

На тлі ринкових пропозицій, вщерть заповнених не завжди якісними китайськими виробами, на жаль, мало хто здогадується, якою безпосередньою щирістю, рукотворним теплом, красою природних матеріалів та барв наділені дитячі забавки, виготовлені народними майстрами минулого. Відчути це та зорієнтуватись у розмаїтті народних дитячих іграшок можна хіба що на експозиціях цих вишуканих виробів у музеях або знайомлячись з книгами, присвяченими народній іграшці. Наприклад такими, як вище згадана книжка Л.Герус.

Автор книги, за плечима якої уже є фундаментальне дослідження української народної іграшки, у новій книзі синтезувала обширний матеріал і виклала найголовніші аспекти виготовлення, функціонування та вивчення іграшки. Тут читач знайде інформацію про історію виготовлення іграшок, їх витoki, спеціалізоване виготовлення іграшок в Європі XIV-XVIII ст. Знайомить книжка також із формуванням та розвитком забавкарства сільського і міського. Проте найбільшу

увагу автор зосереджує на іграшках сільських майстрів XIX-XX ст., коли в широкому вжитку для виготовлення забавок були природні матеріали: деревина, рогоза, солома, листя кукурудзи, глина, сир, папір, тканина тощо. Виходячи з тематичного та асоціативного прив'язання іграшок до предметного оточення людини у повсякденному житті автор логічно виділяє своєрідні жанрові групи: ляльки, фігурки тварин, музичні інструменти, меблі, посуд, начиння, знаряддя праці, господарський інвентар, транспортні засоби, іграшки абстрактних форм.

Як один з найпопулярніших видів іграшки виділяється забавка-лялька, адже лялька – то образ людини і займає центральне місце в ієрархії іграшок-фігурок. “Ляльки ніби оживали у грі, ставали жінками, чоловіками, дітьми, об'єднувались у сім'ї, вони допомагали дітям якнайповніше відтворити у грі буденні і святкові події, обряди, звичаї та заняття дорослих і у таких спосіб підготувати дитину до майбутнього життя” – підкреслює автор книжки. А такий різновид іграшки – фігурки, як етнографічна лялька, з'явився наприкінці XIX ст. на основі народних ляльок зі шматків тканини у майстернях в наддніпрянських селах, а з 1920-их рр. такі ляльки виготовлялись у Києві, Полтаві, Львові. Вони ще й сьогодні приваблюють вишуканою гармонією орнаментики, колориту свого вбрання, компоненти якого (одяг, головні убори, прикраси, аксесуари і тому подібне) репрезентують локальні художні ансамблі народного строю різних історико-етнографічних регіонів України. Багато надзвичайно цікавої інформації подає автор і в розділах книжки, присвячених іншим жанрам народних забавок.

Книжка надрукована видавництвом “Балтія-Друк” у надзвичайно вдалому дизайнерському опрацюванні. Вона багато ілюстрована не лише фотографіями самих пам'яток народної іграшки, але і чудовими світлинами, що представляють діток (хлопчика та дівчину), які бавляться такими іграшками. Продумані обкладинка, шмуцтитул, вивірені співвідношення текстових та ілюстрованих частин, вишукано закомпоновані кольорові ілюстрації – усе подано в єдиному дизайнерському ключі, що нав'язує до тематики книжки – народної іграшки. Український текст дублюється англійським. Багатий ілюстративний матеріал зібрано автором з музеїв Львова, Києва, приватних колекцій. Усе це в сукупності ставить книжку Л.Герус “Українська народна іграшка” у перший ряд вдалих подарункових видань як для дітей, так і для дорослих.

Прочитавши книжку, залишаєшся переконаним, що традиційні народні дитячі іграшки вмело і тактовно розширювали кругозір дитини, розвивали творчу уяву, готували до практичного дорослого життя, а найголовніше – вчили дитину жити в добрі і любові.